

Si és veritat que l'home pot ser i restar analfabet, és veritat també que pot progressar en l'adquisició de la lectura, anant de la malaptesa a l'habilitat, de l'habilitat a una facilitat sempre més delicada: no s'acaba mai d'aprendre a llegir, al mateix temps que el lector pot mesurar-se infinitament en les gran obres que el geni humà li proposa.

El fet d'oposar lectura mecànica i lectura profunda corre el risc de crear una ambigüitat: aquesta lectura mecànica és necessària al començament i continua essent sempre necessària. Més tard, funciona sense la intervenció conscient del lector com un instrument ben oliat i sempre al seu servei. És veritat, en efecte, que un lector, fins i tot experimentat, no ho llegeix tot o no fa la impressió de llegir-ho tot. Un començament de frase o de paràgraf li dóna la clau de la continuació. No és pas la lectura superficial de l'analfabet, sinó la lectura superficial d'aquell qui sap. Pot tenir també els seus perills. Tant la presumpció com la ignorància poden fer males passades.

De la mateixa manera, no es llegeix pas tot en un recitat o en una novel·la. Se salten passatges i fins i tot a vegades pàgines senceres: tot seguint l'edat, l'estat, l'humor, les preocupacions personals. A una edat ulterior, amb interessos modificats, es llegirà d'una manera diferent, descobrint allò que s'havia rebutjat primerament, negligint allò que ja no ens apassiona... Així, en el transcurs de l'existència es pot procedir a diverses lectures de la mateixa obra. Amb això es veu que la lectura va lligada estretament a la vida i que només es penetra en un text en la mesura que ens mou i ens commou.

En la satisfacció proporcionada per la lectura, en totes les edats, hi ha allò que nosaltres rebem, però també hi ha allò que nosaltres hem cercat i descobert. Tot és sempre posat en qüestió per la nostra facultat de descoberta. Quan s'experimenta la necessitat de rellegir un llibre conegut i apreciat —el final del qual es coneix aparentment—, no és pas per tornar a caminar per un camí obert, ja explorat, sinó per descobrir més per nosaltres mateixos i en nosaltres mateixos, gràcies a una facultat creixent de veure i de sentir.»

Joan Montes

